

G. 20. num. 25. O. 29.

DISSERTATIO
DE

PECUNIA

STATIS TEMPORIBUS
SOLVENDA,

Von
Hag-*Seiten*/

Quam

PRÆSIDE

PETRO MÜLLERO,

U. J. D. Pandect. Prof. Ord. Scabinat.
ac Facult. Jurid. Assessore,

in

Auditorio Actorum

publicè ventilandam proponit

IMMANUEL HENRICUS Hase/

Tautenburgo - Osterlandus.

ad d. Junii 1681.

JENÆ, Literis EHRICHIANIS.

DISSERTATIO

DE

PECUNIA

STATIS TEMPORIBUS

SOLVENDA

By: [illegible]

PRÆSIDI

PETRO MULLERO

U. D. P. n. d. e. P. n. d. e. P. n. d. e. P. n. d. e. P. n. d. e.

de Facult. Jurid. Altorfens.

In Historio Juris

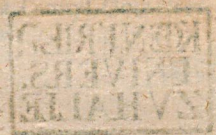
peritico v. n. d. e. p. n. d. e. p. n. d. e.

IMMANUEL HENRICUS SÄCKE

T. n. d. e. p. n. d. e. p. n. d. e. p. n. d. e.

ad h. p. n. d. e. p. n. d. e.

de Facult. Juris Altorfens.

PROOEMIUM.

H Quidem Creditori quaesita est solidi obligatio, ut
 ipsi totum solvatur debitum, h. e. fors cum accessio-
 nibus *pr. Inst. quib. mod. re contr. obl.* cum minor so-
 lutio invitum creditorem non teneat magis, quam
 nulla solutio *l. 2. §. 1. ff. commod. & per partes* solutionem admit-
 tere grave & incommodi plenum sit *l. 3. ff. famil. ercisc.* quod ut
 quis alterius facto gravetur ac damnum patiatur, æquitas non
 patitur *l. 74. §. 1. ff. d. R. J.* quodque probatur ex *l. 9. C. d.*
solut. quæ vult, tum demum depositionem pro solutione cedere,
 si totius summæ depositio facta fuerit, quapropter & solutio in-
 tegrè facienda erit; & ex *l. 41. §. 1. ff. d. usur.* ex qua constat,
 non recipi posse particularem solutionem citra speciale pa-
 ctum. Neque movet in contrarium Alciati argumentum de-
 ductum ab acceptilatione, quæ nihil aliud sit, quam ficta quæ-
 dam solutio, & pro parte fieri possit *§. 1. Inst. quib. mod. toll. ob-*
lig. ut multo magis vera solutio pro parte admitti debeat, cum
 fictio naturam imitetur, non superet *§. minorem natu. Inst. d.*
adopt. imò in *l. 2. §. 1. ff. d. V. O.* dicatur, quod obligatio decem
 dari sit dividua, &, ut subjicit Corasius in ead. l. contractu, ob-
 ligatione & solutione; ut proinde partem solvere possit debitor
 nolente etiam creditore, nec textus iste possit sine intolerabili
 calumnia intelligi. Præsertim cum in fisco particularis reci-
 piatur solutio *l. fin. d. oper. publ. lib. 10. l. pen. C. d. col. fund. pa-*
trim. multo magis ergo in privato; Et compensatio admittatur
 pro parte *l. 7. C. d. solut.* compensatio autem sit solutio *l. 1. 2. §.*
3. d. compensat. solutio igitur pro parte admittetur, ad quæ o-
 mnia refusingo respondet Dominicus Arumæus *tract. d. mora.*
cap. 7. n. 8. Fieri tamen potest ut particularis solutio admittatur,
 quod accidit *vel ex conventionione, vel ex lege, vel ex necessitate.* De
 qua solutione statis seu certis temporibus solvenda in præsentia a-
 gere animus est, præmissis saltem iis, quæ in genere de solutione
 dici possunt. *Annuat captis Deus!*

CAPUT I.

DE

VOCIBUS INSCRIPTIONIS.

Th. I.

Denum dicta à pecudibus, quòd à Servio Rege primùm pecudis notà signatum legatur, Plin. lib. 13. nat. histor; triplicem habet significationem, unam *latissimam*, sub quâ veniunt quæcunque res, quæ sunt in patrimonio nostro, l. 5. ibi: cum pecunia l. pecunia 178. l. 222. ff. d. V. S. alteram *latiorem*, quæ præter æs signatum etiam ea, quæ pondere, numero, & mensurâ constant, continet l. 30. ff. d. legat. 1. tertiam *restrictiorem & propriam*, quæ monetam auream & argenteam, & pecuniam tantum numerationi aptam includit, & vocatur pecunia numerata, vulgò Geld vel Baarschafft; i. e. das Geld so baar / quasi in parato vorhanden / quæ alicui scilicet ferri, vel asserri potest Finckelthaus. observ. 20. n. 11. & seqq. D. Richter vol. 2. conf. 379. & in hac significatione pecunia intelligitur numerata, non quidem ut actum numerandi, appensionis & traditionis, sed potentiam & qualitatem demonstret. Hoc loco pecuniam in media accipimus significatione.

Th. II. *Statis*, id est, statutis & certis. Ita vocabulum hoc accipi solet pro eo, quod vel ex beneplacito vel dispositione superioris fixum est. Apud Plautum status dies cum hoste est dies constitutor controversiæ cum peregrino iudicio finiendæ. Sic statis vicibus aliquid fieri dicitur, quod certis fixisque temporibus iteratur. Heic tamen includit diversitatem actuum, ut id quod extra certos casus statim deberetur, statis saltem præstetur vicibus.

Th. III. *Tempus* in jure varias habet appellationes: Dicitur enim sæpius spatium l. 1. §. 8. ad L. falcid. laxamentum l. 3. §. 1. C. d. usur. rei judic. intervallum l. 3. §. 9. ff. d. vi & vi arm. tractus temporis l. 24. ff. d. oper. libert. aliquando dicitur dies l. 23. §. 3. ff. ex quib. caus. maj. dilatio, ut puta cum stipulatio ex re dilationem capere dicitur, i. e. tacite tempus aliquod illi inesse l. 73. pr. ff. d. V. O. & proprie ex doctrina physicorum denotat rei creatæ corporeæ durationem,

nem, nonnunquam transfertur hoc vocabulum ad res promercales; Nobis est spatium, vel ut magis juridicè loquamur, circumstantia arg. l. 16. ff. d. pen. qua juris cujuslibet initium, duratio, finis determinatur.

Th. IV. *Solutio* latè accepta pertinet ad omnem liberationem quoquo modo factam l. 54. ff. d. solut. strictè vel in specie denotat præstationem ipsius rei debitæ l. 49. ff. cod. Solvenda autem est pecunia eo quo debetur modo, alio verò, quàm quo promissum est loco promissor, nisi justa causa urgente stipulatori, vel ei, cujus persona stipulatione comprehensa est, eam solvere non potest l. 2. §. 7. ff. de eo, quod certo loco. Debet etiam solvi adjecto tempore, post quod male solvitur l. 122. ff. d. V. O. ut enim bis dat, qui citò dat, ita minus dat, qui tardius dat l. 12. §. 1. ff. d. V. S. cum & tempore minus solvatur; quod Calistratus innuit in l. 85. ff. d. solut. solidum, inquit, non solvi, non minus quantitate, quàm die. Antequam verò ad specialem nostræ pecuniæ statis temporibus solvendæ, quæ communiter nomine *Tag-Zeiten* item *Termin-Gelder* exprimi solet, abeamus tractationem, dicendum priùs est de his solvere possint, & quibus rectè solvi possit.

CAPUT II.

DE

HIS, QUI POSSUNT SOLVERE, ET QUIBUS SOLVI POTEST.

Th. I.

Rectè solvunt, qui liberam rerum suarum administrationem habent & distrahendi licentiam l. 14. §. 1. vers. nisi interdicta ff. d. solut. Neque interest, utrum ipse debitor solvat, an alius pro eo pr. Inst. quib. mod. toll. oblig. tam sine, l. 23. ff. d. solut. quàm ex mandato d. Pr. Inst. quib. mod. toll. obl. etiam pro ignorante debitore, l. 40. ff. d. solut. imò & pro invito l. 8. §. 5. ff. d. novat. & delegat. Procurator quoque omnium bonorum l. 59. ff. de procurat. Negotiorum gestor l. 35. §. 1. ff. d. neg. gest. Pater filio emancipato rectè solvit, quæ filius in patria potestate existens patri mutuavit, quia hinc naturalis remansit obligatio l. 38. §. 2. ff. d. condit. indeb. Fidejussor solvens reum

A 3

reum quoque liberat *l. 1. §. penult. ff. d. exercit. action.* Qui aliorum res administrant, rectè solvunt, ut sunt Tutores, qui & sibi ipsis solvere possunt *l. 10. ff. d. tutel. & ration. distrab.* Curatores quin rectè solvant, non dubitatur; cum & cogantur in tempore solvere, ne pupillus in penam aliudve damnum incidat *l. 1. l. 23. C. d. admin. tut. vel cur.* Creditor ex fundo pignoratitio vendito sibi ipsi rectè solvit *l. 26. ff. d. solut.*

Th. II. Et cum contrariorum eadem sit ratio, videamus, qui solvere non possint; inter quos primum locum videtur obtinere pupillus, qui sine tutoris autoritate nec alienat, nec solvit, nec rem facit accipientis, imò quod solutum est, vindicare potest, si nummi extant, si verò consumti fuerint, liberatur *§. 3. Inst. quib. alien. licet vel non l. 19. §. 2. ff. d. reb. cred.* Furiosus nequit solvere *l. 29. ff. d. condit. indeb.* Nec prodigus, cum furioso aequiparetur *l. 40. ff. d. R.I.* Filiusfamilias, si mutuum contraxit, & solvit, pater repetere potest pecuniam, si patris fuerit, rei vindicatione, si extet, si verò fuerit consumpta à creditore, certi conditione *l. 23. ff. d. rei vindic.* Procurator si absente domino suo nomine solvit, tanquam indebitum numeratum repetere dominus potest *l. 19. §. 1. ff. d. condit. indeb.* Secus si nomine debitoris quid solverit creditoribus, cum hi suum receperint *l. 44. ff. d. condit. indeb.* Reus criminis læsæ Majestatis nihil ex bonis suis alienare potest *l. 20. ff. d. accusat.* Idem est in perduellionis criminis reo *l. 31. §. fin. ff. d. donat.*

Th. III. Solvitur veris creditoribus sanæ mentis & juxta ætatis Vultej. *lib. 1. jurisprud. c. 53.* etiam invitis *l. 30. ff. d. solut.* Hæredibus eorum quin rectè solvatur dubium non est, cum in jus obligationis succedant *l. 49. l. 81. §. 1. ff. d. solut.* Procuratori tam generale quam speciale mandatum habenti *l. 34. §. si Tir. 3. in fin. ff. d. solut.* Adjecto solutionis gratia quoque solvitur *l. 12. §. 3. ff. d. solut.* adeo ut qui illi solverit, ipsi Creditori solvisse intelligatur *l. 13. C. eod.* Tutoribus durante tutelæ administratione, *l. 29. ff. d. solut.* Curatoribus *l. 14. §. 7. ff. eod.* Filiisfamilias & servis, qui mutuis dandis exigendisque pecuniis propositi sunt, vel liberam peculii administrationem habent, rectè solvitur, *l. 49. ff. eod.* Possessori alienæ hereditatis rectè solvuntur ea, quæ ab ipso originem obligationis habent, licet ex rerum hæreditariarum administra-

nistracione pendeant l. 34. §. 9. ff. d. solut. Substitutio si solutio per errorem sit facta, & instituto deliberante, postea ad ipsam hereditas devoluta fuerit, causa conditionis evanescit, & liberatio debitoribus contingit l. 96. §. fin. ff. d. solut.

Th. IV. Furiosis verò ob mentis exitium, prodigis ob prodigalitatem, & pupillis ob facilitatem ætatis mentisque imbecillitatem, & Minori ob fragilitatem & infirmum hujusmodi ætatis consilium, & multis captionibus expositum sine tutorum curatorumve autoritate solvi non potest, l. 15. d. solut. Minoribus restitutionis beneficio adversus solutionem sibi factam jura subveniunt l. 2. C. si advers. solut. Pupillis & minoribus hac in re de jure Saxonico accensetur mulier, ita ut absque mariti alteriusve Curatoris consensu & autoritate illi tuto solvi non possit, Landr. lib. 1. art. 31. vers. kein Weib ꝛ. nisi sit Ducissa, Comitissa, Abbatissa & similes illustres feminae, regalia habentes Rutg. Ruland. de commissar. & commiss. cam. imper. part. 1. lib. 1. c. 29. n. 6. vel si mulier sit mercatrix Carpz. p. 2. c. 15. d. 16. Q. Si duo de pecunia alteri elocata concertant, an solutio sit facienda ei, penes quem instrumentum obligationis reperitur? Affirm. cum eo modo de possessione crediti sufficienter constet, utique sine causâ hæc ipsi auferri nequit, Carpz. lib. 1. resp. 4. plura vide apud D. Freyerum tract. d. solutionib. cap. 3. Sequitur ut agamus de Tempore solutionis.

CAPUT III.

DE

PECUNIA STATIS TEMPORIBUS SOLVENDA EX CONVENTIONE.

Th. I.

Quando de pecunia solvenda certum tempus non determinatur, debitum purum est, ex quo statim oritur actio, adeoque debitum peritio l. 41. d. V. O. quanquam humanus creditor non statim cum sacco paratus venire debet l. 105. d. solut. considerata imprimis quantitate pecuniarum solvendarum, & adhibita discretionē, quæ est sol omnium rerum argendarum Sigism. Scacc. d. camb. §. 2. qu. 7. gloss. 5. n. 4. Quando vero partes inter se conveniunt, & paciscuntur

tur de certo tempore, quo pecunia solvatur, isti pacto standum est
l. 23. ff. d. R. I.

Th. II. Possunt ita pacisci, quos integra paciscendi libertas manet; sive fiat per semetipfos, vel mediâte per alios, qui sunt in potestate, uti sunt filiifamil. *l. 17. §. fin. ff. d. pact.* vel servi *§. 3. Instit. per quas person.* qui verò sunt extra potestatem, habent tamen mandatum rerum administrationem, rectè paciscuntur, uti sunt procuratore, *l. 33. §. 1. l. 43. d. procurat.* Tutores, Curatores & similes *l. 15. ff. d. pact.*

Th. III. Qui verò in contractu adjicit pactum de certo tempore, intra quod pecunia solvatur, debet id liberè facere, cum uti nemo invitus tam ad emendum, quam ad distrahendum *l. n. C. d. contrahent. & vend.* ita nec contrahens potest compelli, ut ad pecuniam statim temporibus solvendam paciscatur *l. 13. §. 1. ff. commun. præd.*

Th. IV. Pacto ita convento, ut pecunia statim tempore solvatur, nata quidem est obligatio ante diem, actio tamen est in suspensio *l. 44. §. 1. d. V. O.* Joh. Meichsner. *tom. 2. decis. 3. n. 7. & 8.* ita ut promittens se decem Calendis Martii soluturum die demum adveniente posset conveniri, Menoch. *conf. 92. lib. 1.* Quod tamen aliquando antevertitur in casu, ubi debitor, qui promisit v. c. octo annorum spatio singulis annis solvere 50. si per tres quatuorve annos committere solitus sit moram, potest per creditorem ante diei adventum peti condemnari ad solutionem adveniente die & tempore faciendam, quia morosus semper præsumitur Matth. d. *afflict. decis. 279.* Cachéran. *decis. pedemontun. 130. n. 9. & 10.* vel si decoctio sequatur creditores pro creditis ante diem agere valet, per ea, quæ habet Rot. Genuens. *decis. 207.*

Th. V. Debitor statim temporibus ad solutionem obligatus potest ante diem, si velit, creditori etiam invito solvere, cum tempus regulariter promissoris gratia adjiciatur *l. 17. ff. d. R. I. ibique D. Præses l. 41. §. 1. in fin. ff. d. V. O.* ut eo modo hic gratiæ & favori pro se introducto possit renunciare citra ullam alterius injuriam, maxime cum & beneficium citeriore solutione ipsi conferat; & cum in obligatione pura statim debitum peti possit, proinde invito rectè solvatur, ac liberatio contingat *l. 9. C. d. solut.* ut dubitandum non sit, quin & in obligatione in diem, in qua ne quidem peti potest, quod

quod debetur, recte solvi possit; cum tempus intermedium totum promissori ad solvendum sit concessum *l. 70. ff. d. solut. l. 38. §. 16. ff. d. V. O.* cum quovis opportuno loco promissor solvere possit *l. 39. ff. d. solut.* Donell. *ad l. 41. n. 46. d. V. O.* ita ut statim solvere possit *d. 70.* cum statim debeat *§. 2. Inst. d. V. O.* & huic sententiæ adstipulatur Jctus *in l. 137. §. 2. in fin. ff. d. V. O.* verb: *quod in diem debetur, ante solvi potest.* Si verò conventum sit, ut debitor particulatim solvens simul usuras residui solvat, & velit totam summam solvere statim temporibus aliàs solvendam, simul id, quod interest, & futuras etiam usuras, usque ad destinatum solutionis diem, omnemque utilitatem, quæ creditori obvenire poterat, si solutio ad diem destinata fieret, offerat D. Richter. *p. 2. decif. 73. n. 5.*

Th. VI. Dicta in precedenti thesi ita sunt accipienda, ut ante diem solvi nequeat, si tempus creditoris gratiâ præstationi faciendæ sit statutum, modo id ipsum vel nominatim comprehensum sit, vel ex evidentibus argumentis appareat *l. 122. ff. d. V. O. l. 43. §. Pe. §. 2. ff. d. legat. 2. vel si timor adsit mutationis monetæ D. Richter. decif. 73. n. 9.*

Th. VII. Conventio de pecunia statis temporibus solvenda quandoque non ipsam solum respicit solutionem, sed & securitatem ejus, quæ est in constituto pignore, ita ut specialem persequenti hypothecam exceptionem excussionis non posse opponi velint per textum in *Nov. 112. c. 1. §. ab hoc autem litigiosi 3.* non obstante *Nov. 4. c. 2.* ubi disertis verbis statuitur, quod adversus pignorum possessores non possit perveniri, nisi excussio prius principali debitore, eam enim *Nov. de generali solummodo hypotheca loqui dicit Cujac. lib. 8. obs. 19. vers. scio quidem.* & ita teste Hahnio *ad Wesenb. ff. d. distract. pignor. n. 1.* responderunt Jcti Helmstädienses: Erachten auf die erste Frage für recht, daß die Consulenten H. B. als tertium possessorem der auf dem gekauften und constituirten Unterpand stehenden Taggeiten / wie auch darauf gewachsenen Zinsen halber / non excusso prius principali debitore, hypothecaria zubelangen befugt. Denn ob wohl in *Nov. 4. c. 2.* verordnet / daß sothaner Glaubiger zuvörderst den Principal-Schuldener belangen und auslagen solle / So hat doch solches in viele Wege seinen Abfall / und befindet sich in beygefügten Kauf-Brieffe / daß das Hauß den vorigen Verkauf fern

fern / wegen ihres Nachstandes specialiter verſetzt und verſchrieben.
In welchen Fall Rechts / daß der tertius poſſeſſor die hypotheam
entweder fahren laſſen und immiſſion leiden / oder aber den Credito-
rem ſeiner Forderung halber contentiren und beſriedigen muß.
Quamvis ſint, qui exiſtimant, quod Imperatori fermo ſit in *d. Nov.*
112. de ſpeciali caſu, ſcil. quando debitor rem nominatim hypothea
ſuppoſitam lite contra ſe à creditore mota alienavit, nec ex pretio e-
jus creditori ſatiſfecit, quod tunc licentiam habeat creditor rem à de-
bitore venditam vigore *d. Nov. 112.* à tertio poſſeſſore vindicare, do-
nec ei pro debito ſatiſfiat *D. Franzk. reſol. 12. n. 97.* alias malitia de-
bitoris lite pendente rem ſpecialiter obligatam alienantis, ingens ni-
mis in ordine agendi præjudicium afferret creditori: Utut enim in
lite maneret debitor iſte, & utut creditor in eâ ſuperior exiſteret, ea-
dem tamen ipſi (creditori) noviter tela pertexenda eſſet, qui novo
proceſſu adverſus novum poſſeſſorem opus haberet; & ubi novus
hic proceſſus inchoatus, novus poſſeſſor procul dubio excuſſionis
opponeret exceptionem, atque denuo miſero creditori redeundum
eſſet ad debitorem principalem: quem personali actione per ali-
quot menſes aut annos etiam examinatum, ſi non ſolvendo depre-
hendiffet, tandem penè tot moris vexato creditori liceret hypothe-
cam perſequi, niſi novis interim modis rem implicuiſſet ſui juris te-
naciſſimus poſſeſſor. Ad hoc igitur malum evitandum æquum vi-
ſum Imperatori, ut remedio aliquo creditori ſuccurratur, licentiam
proinde hoc in caſu in *d. N. 112.* creditori dedit, ſine prævia princi-
paliſ debitoris excuſſione contra tertium agendi. Magnif. *D. Struve*
diſſert. d. excuſſionis exceptione tb. 29.

Th. II. Si quis cum altero pactus eſt pecuniam ſtatis tempo-
ribus ſolvere, obſtrictus eſt præſtare fidem & ſervare terminos,
Muß die Termine halten und die Tagezeiten abſehen / cùm nihil tam
congruum ſit fidei humane, quàm ea, quæ inter eos placuerunt ſer-
vare *l. 1. pr. ff. d. pact.* niſi forſan nova interveniat cauſa, ut ſi bel-
lum oriatur, & ſuperior mandet, ne hoſti quicquam bello durante ſol-
vatur, quo caſu mandatum ad illud tempus, quo bellum inter Supe-
riores geritur, reſtringendum eſt, vel dicendum, quod, licet ita debi-
tor, quamdiu in territorio ſui Principis degit, à Creditore efficaci-
ter conveniri nequeat, & ſic civiliſter non teneatur, maneat tamen
nibi-

nihilo fecius in foro conscientie firmiter obligatus *can. 3. caus. 23. quest. 1.*

Th. IX. Pactum de solvenda terminaliter, uti loquuntur, pecunia, in iis contractibus, ubi de re alienanda agitur, id operatur, ut istius rei dominium transferatur §. 41. *Inst. d. rer. divif.* nisi dominium rei venditæ eousque expressè venditori fuerit reservatum, donec pretium integrum solveretur ab emtore Dunozet *dici. noviss. vota Roman. 221. n. 2.* quale pactum insignem præbet utilitatem teste Carpolla *caus. 142. n. 2.* vel etiam potest venditor adjicere legem, ut emptor rem venditam usque ad pretii totalis numerationem nomine venditoris possideat precario per text. expressum *in l. 20 ff. d. precar.* vel si quis ad solutionem particulariter accipiendam dolosè inductus fuisset, & postmodum appareat accipientem ære alieno obrutum esse, dominium saluum remanet apud tradentem D. Struve *Syntagm. jur. civil. exerc. 8. th. 31.* omniaque ei jura in re v. gr. vendita competunt, quæ aliàs vero Domino Carpz. *p. 1. c. 28. def. 18.* adeo, ut si adhuc res extet, in concursu creditorum à venditore præcipi & vindicari possit *Gail. cent. 2. obs. 15.* Et prædictis casibus vindicare rem non solum ab ipso emptore licebit, sed etiam contra tertium possessorem, in quem fortè mox pecuniâ paratâ alienatâ fuerunt merces, valide rei vindicatione experiri concessum Carpz. *d. l. d. 19.* cum enim in emptorem, cui fides non est habita, aut si habita, dominium tamen ob enarratas antea causas penes venditorem remansit, nihil sit translatum de dominio; utique nec postea tertius possessor ab eo dominium consequi poterit, quod nemo plus juris in alium transferre queat, quam ipse habet *l. 54. & 120. ff. d. R. I. D. Richter. decis. 87. n. 8. & seqq. D. Stryke dissert. d. fide habita cap. 5. n. 33.*

Th. X. Quibus ita præmissis dicendum est, quòd debitor statis temporibus promittens solutionem, si in mora sit, neque solvat residuum eo tempore, quo promissum est, dominium rei venditæ & traditæ ad priorem dominum non revertatur, D. Stryk. *d. l. m. 45.* nisi pactum commissorium venditioni fuerit adjectum, & quidem sub verbis directis, ut puta: nisi pretium solutum fuerit intra statutum tempus res sit inempta, & liceat eam venditori vindicare, ita enim pretio non solutò dominium ipso jure ad venditorem redit *l. 4. C. d. pact. inter empr. & vendit.* & fides ad datum usque terminum duntaxat ha-

bita censetur D. Brunnem. *ad Wesenbec. quest. 2. tit. d. lege commisar.*

Th. XI. Accipiens rem frugiferam, pro qua pecuniam statis temporibus solvendam promisit, quamdiu tempora illa currunt ac fides habetur, ad usuras pretii intra dilationem conventam non soluti non tenetur Brunnem. *ad l. 3. C. d. act. empt. nisi ab initio expressè ita fuerit conventum, ut pecunia terminaliter, uti loquuntur, etiam usuris solvatur Sigism. Scaccia d. commerc. §. 1. quest. 7. part. 2. ampl. §. n. 150. & seqq.*

Th. XII. Casus est: Debitor qui promisit statis temporibus solvere pecuniam, in mora est, nec solvit; Creditor debitorem in iudicio de solvendo convenit, atque executivè agit. Hic offert res immobiles, arbitrio iudicis æstimandas, cum non habeat paratam pecuniam; imò illæ ipsæ res nomine pecunie veniant, uti thes. dictum est. Creditor renuit eas res accipere, Q. num debitor ad paratam pecuniam præstandam præcisè teneatur? Affirmatur, & ita teste D. Richter. *vol. 1. decis. 397.* responderunt Dnn. Jcti Jenenses anno 1667. Ob nun wohl / so viel die Frage betrifft / das lateinische Wort pecunia late extendiret, und nicht allein von Gelde / sondern auch von andern Sachen verstanden wird. Gædd. *in l. 4. d. N. §. n. 7.* Democh aber und dieweil (1) ausdrücklich baar Geld in dem Recepto versprochen / *cujusmodi dictio an baaren Gelde censetur ad exclusionem aliarum rerum appositâ esse, ut per eas solutio fieri nequeat Wesenb. consi. 263. n. 3. & seqq.* Christoph. Besold. *ibidem. pract. tit. B. n. 1. voce baar Geld / und denn (2) bekânten Rechts / quod aliud pro eo, quod in contractu promissum est, invito alteri solvi haut possit l. 16. l. 17. C. d. solut. ibique DD.* So ist auch in diesem Fall die Zahlung mit dem versprochenen baaren Gelde zulassen.

Th. XIII. Debitor pecuniam certo definitoque tempore non solvens in morâ constituitur, teneturque præstare usuras, ita ut expressa creditoris interpellatione opus non sit, cum illi lapsus æque ac in aliis in diem obligationibus pro homine satis interpellat. *l. 12. C. d. contrab. stipul.* quia hic mora fit in re, quæ ex solo tempore tardæ solutionis contrahitur *l. 3. C. in quib. caus. integr. restit. dies obligationi adjectus interpellat pro homine l. 77. ff. d. verb. oblig. l. 23. ff. d. O. & A.* Et Mevius *p. 3. decis. n. 6.* dicit: *in magnis emptio-*

emptoris mores introduxerunt sepius talem observantiam, ut qui ad tempus merces recipiunt, die auf Zeit kauffen / post quartum, sextum aut octavum mensem solvere debeant. Cessante post hos solutione incipit usurarum debitum, sicut è contra, qui ante tempus illud solvit, deducit pro quovis mense ex pretio ratam usura, quam mercatores rebat vocant. Quando stipulanti quis promisit se soluturum 100. proximo primo Januarii, aut nisi solverit, pœnam addat, se daturum duplum, lapso die, si creditor non interpellaverit, agi potest ad pœnam; nam quando dies & pœna in obligatione est, purgatio moræ non admittitur, sed dies interpellat pro homine Trentacinq. lib. 3. resol. 33. Arumæus in tractat. d. mora. c. ult. n. 8.

Th. XIV. Si verò incertum indefinitumque tempus ad solvendum præstitutum est, debitor interpellatione demum creditoris justè interpositâ constituitur in mora, & ad usuras pretii ad interpellationem non soluti, obligatur, Franzk. ad tit. d. solut. n. 433. Cautius ergo agit creditor, si statim ab initio de usuris pendente dilatione solvendis sibi prospiciat, ut tunc illæ non minus ac pretium ipsum licitè exigì possunt l. 5. C. d. pact. int. empt. & vend. ita quidem, ut si in venditione hæc promissio facta sit, per pactum contractui in continenti adjectum ipsa actio venditi d. l. 5. C. d. pact. int. empt. l. 7. §. 1. ff. d. pact. Si verò per solemnem stipulationem, actio ex stipulatu ad illas petendas obtineat l. 1. C. d. judic. Carpz. p. 2. c. 30. d. 13. Scilicet magna est differentia, si fors solvatur & absque protestatione accipitur, & postea interesse sive usuræ ex morâ peti velint; & quando sublatâ per solutionem fortis petitione usuræ petantur ex stipulatione aliave conventionione; Priori enim casu non potest superesse petitio usurarum ex morâ debarum l. 49. §. 1. ff. d. action. empt. l. 4. C. de posit. quia solutio accepta sine protestatione purgat moram præcedentem, & quod est consequens, commissam præcedentis moræ pœnam diluit l. 8. in fin. l. ult. ff. d. eo quod cert. loc. aliud dicendum, si creditor sortem accipiens de usurarum petitione protestatus fuerit, solet namque protestatio conservare Jus protestantis l. 4. §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv. Posteriori verò casu, quando usuræ non ex mora vel officio judicis, sed ex pacto aliave conventionione debentur, ex jure petuntur sublatâ licet per solutionem fortis petitione, quia hoc casu usuræ principaliter magis quam accessione in stipulationem

vel conventionem sic deductæ sunt, ut omnimodo nullâ etiam contractâ morâ debeantur *l. 38. §. penult. ff. d. usur.* ideoque non accessorie sed principaliter sunt in obligatione, quæ non potest videri sublata ex solutione fortis, quia solutio non tollit aliam obligationem, quàm in cuius causam facta est *l. 49. §. 1. ff. d. att. empt. Carpz. d. l.*

Th. XV. Purgari tamen mora potest, si tempus modicum præterfluxerit, post intermissam solutionem *l. 12. §. ult. ff. d. recept. vi. bier.* quale tempus ad arbitrium iudicis refertur, qui pro varietate circumstantiarum sive casuum illud æstimet Menoch. *d. arbit. judic. quest. lib. 2. cas. 7.* Purgatur quoque mora termini prorogatione, si ve dilatione data per se & principaliter ex benevolâ & gratuitâ indulgentia creditoris, jus suum urgere nolentis *gloss. ad l. 32. ff. d. usur.* vel si creditor pactus fuerit ne ob moram commissam teneatur debitor *l. 26. C. d. fideius.* quia quilibet favori pro se introducto renunciare potest *l. pen. C. d. pact.* vel si casus fortuitus superveniat, & morosus non sit in culpa *l. 2. §. 6. ff. si quis caut. non obtemp.* vel si difficultas solvendi existat, mora purgatur, *l. 10. vers. idem juris ad L. Rhod. d. fact.* quid enim imputari potest ei, qui etiamsi solvere vellet, non potest *l. 17. §. 3. ff. d. usur.*

Th. XVI. Quamvis jurans se statò tempore soluturum, si non solvit, perjurus est, *DD. in c. significant X. d. testib.* si tamen quis impediatur vi majori, ut solvere planè non possit, à perjuri crimine liberabitur; in juramento enim semper excepta censetur autoritas legis & superioris ut perjurus non fiat, qui propter autoritatem legis vel superioris, non potest juramento satisfacere *l. fin. in pr. ff. ad municip. l. 6. §. pen. & ult. ff. d. jur. patron.* & ita præceptum iudicis, ne solvat ad diem constitutum, excusat debitorem à perjuriò, Jason *in l. fin. ff. qui satisd.* modò debitor mandatum illud non procuraverit Anton. de Gamma *dec. 289. n. 4. D. Præses in discurr. d. nova causa cap. 11. thes. 4.*

Th. XVII. Terminus solutionis etiam juramento firmatus si per creditorem prorogatur, debitor perjuriò non incurrit, quia juramentum præstitum in favorè partis remittit Deus, remittente parte *c. 1. d. jurejurand. & c. 11. d. sponsalib.* Si ergo ante terminum sit prorogatio per creditorem, non incurritur pœna perjuri, imò non incurritur, nisi tempus quoque prorogatum sit elapsum, cum pœna perjuri legalis sit, quæ non potest ante elapsum terminum committi, & ter-

termino prorogato juramentum quoque prorogatur secundum Ja-
sonem in l. Labeo ff. de iurejurand.

Th. XVIII. Prorogato tamen ita termino per creditorem, ju-
ramentum, pignora & pœna promissa, cœteraque partium conven-
tiones censentur esse prorogata, nec secus, ac si res adhuc infra pri-
mum obligationis terminum consisteret, secundum Innocent. & Ho-
stiens. in c. praterea d. appellat. nam terminus cum suis accessoriis vi-
detur prorogatus. Quæ intelligenda sunt de illis accessoriis, quæ
dependent ab ipsis contrahentibus. Secus igitur, si ab aliis, licet
contractui intervenerint. Proinde si fidejussores adhibiti sunt, aut
pro debitore res suas amicus pignoris loco constituit & obligavit,
prorogatio termini per creditorem facta, non parit prorogationem
fidejussorum, vel pignorum rerum alienarum, nisi fidejussores, vel
pignorum domini consentiant prorogationi. Quæ itidem intelli-
guntur, quando fidejussor se obligavit ad certum tempus, puta ad
annum, & tunc anno elapso amplius non tenetur. Quare in pro-
rogatione illius termini denuo intervenire debet consensus fidejus-
soris, alioqui non obligabitur. Secus si fidejussor obligavit se pu-
re, licet in certum terminum destinata sit solutio; nam tunc termino
prorogato, etiam eo ignorante, non liberatur fidejussor; quia si &
lapsus terminus, & nulla facta fuisset prorogatio, nihilominus fide-
jussor remansisset obligatus. Igitur per termini prorogationem
non censetur, neque dici potest liberatus, sed semper remanet in
primæva sua obligatione, ex qua pure, & sine ulla termini vel tem-
poris præfinitione se obligavit, Panormitan. in c. constitutus, circa fi-
nem, versic. extra glosf. quæro de fidejussorib. Illustrissim. Dn. Frider.
Schenck, Liber Baro à Tautenberg. in viridar. conclus. juridicar. son-
cluf. 22. § 23.

CAPUT IV.

DE

PECUNIA STATIS TEMPORIBUS SOL-
VENDA tam ex LEGE, quàm ex NE-
CESSITATE.

Th. I.

Th. I. **C**reditori particulariter und uff Tagezeiten solvitur ex legis dispositione, quando ille pro parte accipit volens, ut reliqua pars salva maneat, obligatio enim eo casu extincta non est, sed durat adhuc, cum totum debitum sit solvendum Bartol. & Jason in li. siquidem C. de transact. cum nemo in dubio donare praesumatur l. 25. ff. de probat. & animus donandi semper sit declarandus, aliis potius error, quam donatio praesumatur Mascard. d. probat. conclus. 54. n. 5. & conclus. 639. n. 10. Sic Recesf. Imper. d. anno 1654. certa usurarum pars est remissa, reliqua, quarta scilicet adhuc solvenda, etiamsi illa non statim, sed post decennium aut si fors intra decennium fuerit soluta, post quatuor demum annos exigi possit; nam & illud quod in diem debetur, efficax est debitum d. Recesf. Imper. §. die verfloßene und noch unbezahlte, vers. Wosern aber / ibi: So soll der Schuldiger das residuum dieses ¼ innerhalb den Nachfolgenden &c. & in jamjam adducto Recesf. Imperii tres partes usurarum praeteriti temporis, ob praecedentis belli calamitates debitori remittuntur, tantum autem abest, ut hoc ipso tota usurarum praeteritarum obligatio sit extincta, ut illa potius expresse quoad reliquam usurarum partem creditori in d. Recesf. reservetur; limitata enim causa, limitatum producit effectum D. Lauterbach. dissert. d. Residuo thes. 7.

Th. II. Beneficio legis per certos terminos solvitur ob favorem libertatis. si v. g. servus liber jubetur sub conditione: si decem haeredi dederit, tunc heres per partes solutionem accipere tenetur l. 4. §. 6. ff. de stat. lib.

Th. III. Emphyteuta & patrimonialium fundorum possessiones non tenentur pensionem anni totam una vice solvere, sed particulariter tantum, tribus tamen vicibus possunt solvere, ut tamen pensio totius anni ante Idus Januarii sit soluta l. 4. C. de collation. fundor. patrimonial. lib. II. & ita fiscus particularem solutionem admittere tenetur Mevius in discurs. levamin. cap. 4. sect. 9. n. 5. vel quod certa pensionum tempora non sint, ut autumat Jacob. Cujac. ad d. l. 4. vel, quod fiscus suum facilius consequatur, ut vult Caballin. part. I. milleloqu. c. 264. cum facilius sit, plures particulas separatim expedire, quam totam summam pensionis debita representare Joh. Zanger. d. except. part. 3. c. 2. n. 30.

Th. IV.

Th. IV. Si debitor partem debiti fatetur, alteram negat, Creditor partem confessam accipere, de reliqua vero litigare cogitur *l. 27. ff. si cert. petat.* quia pratoris est, diminuere lites, minuitur autem, quia materia litis minuitur, ut in igne Brunnem. *ad. d. l.* ut proinde liquidum & certum debitum statim solvendum, sed de illiquido asscuratio sit offerenda, per nudam repromissionem, si dives, aut cautionem, si suspicio contra ipsum sit. Natta *conf.* 101. n. 3.

Th. V. Per legem Imperii Germanici universalem solutio distinctis vicibus præstanda approbata est *Recess. Imper. d. anno 1654.* §. So viel nun / ex qua multum levaminis sentiunt illi præprimis debitores, qui tricennali istâ belli sævitia infortunioque facultates amiserunt, & ad inopiam redacti sunt, ubi istis ab anno 1657. usque ad annum 1664. Mens. Maj. liberum relinquitur, sortem particulariter & ad summam pro quantitate debiti septem distinctis terminis solvere, creditoribusque necessitas solutionem eam accipiendi imponitur, in verbis: §. als aber ein Creditor nach Verfließung erstgemeldeter von dato dieses Reichs-Abschieds (1654. 17. Maj.) angerechneten drey Jahren / die Aufkündigung thäte / soll dem Debitori in denen nechst darauff folgenden sieben Jahren frey stehen / und zugelassen seyn / die Capital summam particulariter und auf gewisse nach dem die Summa groß oder klein ist / proportionirte billich mäßige 2. 3. 4. 5. 6. oder zum höchsten 7. Termin &c. der Creditor aber solche anzunehmen schuldig seyn. Id tamen limitatur eo casu, quando Creditor se cum familia aliter, nisi ipsi creditum restituatur, exhibere nequit, ut debitor beneficio isto non fruatur; siquidem ab æquitate absonum esset, debitorem superbire de alieno, creditorem econtra, qui tamen bene de eo meritis est, suis carere & inopiâ laborare *d. Recess.* Wenn auch sechstens der Creditor vor sich und die Seinigen keinen Unterhalt oder Rettungs-Mittel hätt / soll ebennmäßig demselben diese das Capital concernirende Verordnung / jedoch salvo judicis arbitrio, nicht im Wege stehen.

Th. VI. Princeps, vel superior in Republica, potest consideratis circumstantiis indulgere debitori calamitoso & absque sua culpa ad incitas redacto ut particulariter solvat, & per rescriptum injungere creditori, ut particularem solutionem accipiat, qualis decisio in æquitate & potius charitate Christiana consistit; Nec enim fieri unquam potest ut charitate
C illâ

illâ erga debitores calamitosos parùm consideratâ æquitas serve-
tur, quam tamen inprimis hoc casu attendi necesse est. Nam quid
iniquius, quàm debitores calamitate belli bonis suis spoliatos rigo-
rosâ executione ulterius spoliari? quid iniquius, quàm facultati-
bus suis lapsos ad restim penitus redigere? quid iniquius, quàm de-
bitoris satis jam afflictis ulteriorem addere afflictionem? l. 14. d.
offic. præsid. l. antep. C. d. panis. l. 4. §. quid ergo ff. ad L. Rhod. d. iust.
Carpzov. in asylo debitor. ad incit. redactor. th. 56. Satius enim est Cre-
ditorum jura ex parte diminui, quàm Reipublicæ salutem totaliter
inverti. Eò pertinet Edictum Philippi Regis Hispaniarum anno 1587.
in provinciis Belgicis belli calamitate vastatis publicatum, quo cala-
mitosis & depauperatis debitoribus in multis prospexit, nempe si in
annuis censibus hypotheca inutilis fuisset, remissio daretur omnium
annorum, quibus seri, meti, aut habitari non potuisset; In rediti-
bus verò aliis, quibus subesset personalis obligatio, exigi quidem
illi quirent, at cum multi afflictis per id pessundari possent, damna-
que divisa minus lædant, si quisque de publico malo aliquid sentiat,
ex æquo & bono Rex edixit, ut ubi notabilis jactura debitoribus
obvenerit, dilatio tribueretur congrua; ubi verò omnibus proven-
tibus exciderint, remissio fieret ad ratam temporis & proportionem
jacturarum, habitâ ratione status conditionisve debitorum, qui
jus ipsa proficiat remissio. Assum. in relo necessitatis fol. 57. & seqq.
Carpz. d. l. th. 57.

Th. VII. Conditionis tamen creditorum habenda est ratio
non minus quàm debitorum; ut proinde rescripta Superiorum tam
humanitatis quàm pietatis de se præbeant specimen, & egenorum
necessitati medeantur, ac creditoribus aliquod saltem vel mediocre
solatium afferant *Novell. 32. in fin. & 34.* si enim in pari causa es-
set ereditor cum debitore, favorabiliores erunt partes actoris, qui
suum petit & de damno avertendo agit, quàm rei, qui restitutio-
nem detrectat, l. *proculus ff. d. damn. infect.* Uti & conditio miserabi-
lium personarum, viduarum scil. orphanorum, alumnorum, cau-
sarum piarum aliarumque misericordiâ dignorum spectanda &
trutinanda est, ne minus debitoris favor duram illis afferat mise-
riam, & jam afflictos magis affligat. Cum enim hi creditores,
dicente Carpzov, d. l. th. 87. nullo vitæ genere aliò victum acqui-
rere

tere & de quotidianis alimentis sibi prospicere possint, nec proinde sua à debitoribus exigentes de ullo lucro captando, sed salutem de fame & damno notabili avertendo agant, magis propterea ipsis, quàm aliis creditoribus, facultates suas amplificare laborantibus, savendum erit; & nunquam calamitas debitoris tam firmum ei præstabit præsidium, quin creditorum privilegia, de quibus pia causæ & miserabiles personæ gloriari queunt, id expugnent, ex communi juris regulâ, quæ privilegii exercitium contra alium privilegiatum prohibet *l. sed & milites ff. d. excusat. tur.* ubi testatur eam sententiam esse Dn. Scabinor. Lipsiensium Dörbey ferner jura Hospitalium, Ecclesiarum, Viduarum, Alumnorum, Orphanorum, und anderer miserabilium personarum in gute consideration zu ziehen. Dann ja dieselben zum officern nichts ferners zu ihrer Unterhaltung und alimentation im Vermögen haben / als ausgeliehene Gelder / vor derer Interesse, auch wohl von dem Hauptstam selbst / sie einzig und allein zu leben / derowegen die execution wider die debitores nicht zu verzögern / noch damit jurick zu halten.

Th. VIII. Similiter particularis solutio certis personis ex privilegio competentia, uti vocant, competit, seu ultra non tenentur solvere quàm possunt, & ne egeant, sed ut res ad alimenta ipsis necessaria relinquuntur *l. 30. ff. d. re judic. l. 173 d. R. 7.* quales sunt Parentes *§. 38. Inst. d. action.* Patroni *eod. §. & l. 17. d. re judic.* Maritus *d. l. 17. & 20. d. re judic.* Milites *l. 6. l. 19. d. re judic.* Donatores *l. 19. §. d. re judic.* Debitores, qui bonis cesserunt, quoad bona postea quæzita *§. fin. Inst. d. action.* Socii non solum universorum bonorum, sed etiam unius negotiationis, & hoc ob vinculum fraternitatis *l. 63. ff. pro socio.* si cum his judicio societatis agatur *§. 35. Inst. d. actionib.* Milites in militia stipendia merentes *l. 18. ff. d. re judic.* quibus communis DD. schola annumerat quoque Principes, Comites, Barones, Nobiles, vitam licet in bello non transigant D. Struve *Syntagm. jur. civil. exercit. 44. th. 19.* ubi in æstimatione deductionis, ne Princeps egeat, non solum id respiciendum, quantum pro victu, vestitu & comitatu secundum dignitatem illius requiratur, sed etiam, quantum ad salaria eorum, quorum consilio & operâ utitur, constituenda necessarium est Manz. *pa-trocin.*

tracin. deb. dec. 3. quæst. 4. n. 119. plures vid. apud Lauterbach. *in dissert. d. benefic. competent. ib. 11. & seqq.* Quibus personis particularem seu certis temporibus facere solutionem ex speciali privilegio permiffum est Lauterbach. *dissert. d. Residuo thes. 9.*

Th. IX Sunt tamen personæ, quibus legalis ista indulgentia particularis solutionis denegatur, uti sunt decoctores, seu qui bona sua dilapidant, vel ita negligenter tractant, ut nulla spes superfit, ipsos ad pinguiorem fortunam perventuros, nisi & hi creditores suos idonea cautione reddant securos, vid. *Recess. Imper. d. anno 1654. §. Anreichend die künstige Zins.*

Th. X. Necessitatis & impossibilitatis intuitu particularem solutionem statis temporibus faciendam Creditores permittunt sæpius debitoribus suis per pactum; quod si illud à majori creditorum parte cum debitore est initium, & à prætore decreto confirmatum, præjudicium facit reliquis etiam creditoribus; si enim major creditorum pars ob singularem integri debiti consequendi difficultatem quoad partem debiti totaliter remittendam præjudicium facere potest, quidni idem facere possit, quoad dilationem solutionis? cum is qui potest plus, possit etiam minus *l. 26. ff. d. R. 7.* Quo casu reliquis quoque creditoribus, qui in illud pactum non consenserunt, sit præjudicium, ita ut illi quoque majoris partis exemplum & hoc pactum sequi cogantur, neque plus, quam remittentes vel solutioni tempus indulgentes exigere possint, *l. 7. l. fin. l. 10. ff. d. pact.* sed solidum vel totam summam petentes exceptione pacti pro rata temporis à majore parte creditorum indultam repellantur David Mevius *in discuss. levam. inop. credit. cap. 3. n. 201.* Quinam verò hoc casu dicantur Creditores respectu majoris partis, & quatenus eorum jura debeant esse æqualia vid. D. Lauterbach. *dissert. d. præjudicial. pact. remissor. major. part. credit. ib. 16. & 64.*

Th. XI. Qv. Num annui reditus pro parte possint redimi? Ita quibusdam placet per c. 1. *Extravag. d. emt. vend.* ubi proponitur, quod census cum pacto de retrodendendo celebratus fuerit, cum conditione inter alias, ut redimi per partes possit vid. *Molin. d. justit. & jure tr. 2. d. 397. n. 7.* Verius tamen est, quod census per partes redimi non possit; redemptio enim census est species solutionis, jam verò particularis solutio, uti supra monstratum, regulariter non est admittenda *l. 41. §. Lucius l. ff. d. usur. Carpzov. p. 3. c. 24. d. 15. n. 8.* nisi ab initio aliud

liud inter partes fuerit conventum, Carpz. *lib. 5. respons. 97. n. 8.*

Th. XII. Huc pertinet consuetudo, qua in contractu locationis conductionis merces singulis quadrantibus, von Quartal zu Quartal solet solvi, qui mors regionis attendendus est, *l. 34. ff. d. R. I. cum aliis si certo tempore sit locatus usus, merces finito demum locationis tempore sit exsolvenda, tum quia dies semper pro debitore adjicitur, l. 42. d. V. O. tum quia locator ante tempus locationis prædefinitum contractum ex sua parte non implevit arg. l. 3. §. 8. d. action. empr.*

CAPUT V. & Ultimum.

DE

ACCIDENTIBUS PECUNIÆ STATIS TEMPORIBUS SOLVENDÆ.

Th. I.

Quamvis sapius lucrosum videatur, si pecuniæ statis temporibus solvendæ major offeratur quantitas, iudex tamen non solum quanti, sed etiam temporis, rationem habebit *l. 85. ff. d. solut. præsertim si inter usurio deducto residuum pretii particulariter solvendi non superet pecuniam licitatoris paratam, Hartmann, Pistor. p. 2. qu. 97. n. 8. & 9. Elegans casus est quem habet Carpzov, in *Asyl. debitor. ad incitas redact. th. 45. 212.* Finge: Licitatum fuisse aliquem 7000 florenos in paratâ pecuniâ solvendos, alium verò 16000. florenos, attamen de præsentî tantummodo 3000, residuum vero, quod est 12000 particulariter & annuatim quidem 350 florenos præstare & exsolvere promississe. Si jam inter eos, quodnam pretium alterum superet, controversatur, factò computo & detractis de residuo usuris, iisque annuatim ex solutione particulari proportionaliter diminutis, ad oculum apparet, priorem licitatorum paratâ sua pecuniâ posteriorem multum superare, veluti in hac facti specie respondit Facultas Juridica Lipsiensis in anno 1644. in causa H. D. I. K. Eheweibes contra L. I. K. Kinder anderer Ehe: Nec non Scabini Lipsienses eodem anno & mense: Es haben sich aber in abgewichenem Septembri dieses Jahrs auch L. K. Kinder anderer Ehe angegeben / und 16000 fl. auf das Gut P. licitiret, jedoch nur 3000 fl. baar zuerlegen / und den Hinterstand Jährlichen mit 350. fl. abzuzahlen. Ob sie nun wohl in denen Gedanken begriffen / daß diese ihre*

ihre Summa euer Gebot der 7000. fl. baar Geld umb ein ziemliches
übertreffe / und dannhero ihnen das Gut vor Euch zu adjudiciren.
Dieweil aber dennoch ihr angegebener modus calculandi ganz ir-
rig / in deme nicht die Zinsen auf euer Ungeld zu rechnen / sondern nach
Art und Natur des Interusurii alleine von ihren noch nicht gezahlten
Tagezeiten jedesmahl abzuziehen / und so dann das übrige nebens des-
sen 3000 fl. welches sie zu Angelde zu zahlen / zu addiren / und solche
Summa mit euren 7000 fl. zu conferiren / welches / wenn es geschicht /
eure Post umb ein höhers derer 2. Kinder ander Ehe licitirtes pre-
tium übertrifft. So wird Euch berührtes Gut umb die darauff ge-
sagte 7000 fl. baar Geld billich adjudiciret und zugeschlagen B. N. W.
Et juxta hanc sententiam non saltem in Scabinatu Electorali mul-
toties, sed etiam in Senatu Appellationum Dresdensi pronunciatum
esse testatur Carpzov. d. l.

Th. II. Neque est quod quis dicat, sepositâ hâc interusu-
rii computatione plus commodi accedere Creditoribus ex quan-
tu pecuniæ distinctis terminis solvendæ majori, scilicet quia tra-
ctu temporis satisfieri possit creditoribus etiam posterioribus. Re-
spondet Carpz. d. l. hoc in contingenti versari, nec valere quen-
quam hoc iis spondere, tum quod Creditoribus primis unâ cum
forte etiam usuræ rei judicatæ sint præstandæ, unde quantitas pre-
tii residui haud parum minuitur, tum quia post tot annos multa
accidere possunt, quibus spe suâ creditores frustrantur, & si non
aliud metuendum foret periculum, vel hoc unicum tamen am-
biguum rei eventum reddet, quod multis casibus adversis, defun-
cto præsertim debitore, promissum solutionis sæpius non nisi pro-
cessu juris sumtuosissimo ac molestissimo ad effectum deducatur,
quod impetratõ litis expensæ lucrum quandoque superant, & vi-
dorian reddunt inanem, si non planè processus causam ita in-
volvât, ut nimis serò damnum ex licitatione pretii distinctis ter-
minis solvendi innotescat, quod imprimis accidit, si domus vel
prædium licitatione ejusmodi comparatum, ad tertium pervene-
rit successorem, qui depauperatus id rursus sub hæstâ vendere
necessum habeat, quo sanè casu, si pro ratione temporis ac fundi
deteriorati minus offeratur pretium, res ad pristinum statum redit,
nec posteriores Creditores quicquam spei retinent de sua satis-
factione. Id quod Dnn. Scabini Lipsienses in prædicto casu probè
pon-

ponderarunt, ibi: Zugeschweigen / daß die von ihnen beliebte Za-
gezeiten sich auf sehr viel und beläuffig in die 40. Jahr hin er-
strecken / woraus fast abzunehmen / daß dieses Gebot arglistiger Weise
geschehen / entweder euer prioritätisches Recht umb ein grosses der
baaren Zahlung nach zu schmählern / oder doch nur von der jährlichen
Nutzung die Tage / Zeiten jedesmal abzutragen / und also umb ein
liederliches / nicht ohne euren und der andern Creditoren Nachtheit an
sich zu bringen / und sich also zur Ungebühr mit euren Schaden zu be-
reichern / dannhero auf so viel lange Jahr die Tag / Zeiten zusetzen
misslichen / damit nicht jedesmal / insonderheit bey den künfftigen Suc-
cessoren sich neue Streitigkeiten dffals ereignen / diese Sache in infi-
nitum protrahiret und his ex lite gemacht werde etc.

Th. III. Si inter contrahentes actum, ut pecunia statis tem-
poribus v. g. singulis annis ad 10. usque solvatur, & interea mu-
tatio à Principe fiat circa monetam, vel augendo vel minuendo,
verior est sententia, tempus contractus esse inspiciendum, sicuti
in mutuo, si monetæ mutatio contingit, sive in bonitate id fiat
intrinseca, sive extrinseca, secundum eam bonitatem est facien-
da, quæ fuit contractus tempore Gall. lib. 2. obs. 73. n. 3. Tabor.
in rel. argent. 19. n. 5. Ludvvel. ad Wesenb. d. R. C. verb. : atque etiam eo-
dem valore. Magnif. D. Struvius. Jurisprud. forens. lib. 3. tit. 4. aph. 10.
in primis quia pacifcens verisimiliter de monetæ mutatione non
cogitavit; contractuum autem pacta sunt de illis intelligenda, quæ
tunc apparent, non quæ futura sunt.

Th. IV. Ponamus: Conventum esse in redemptione census,
quod per partes redimatur. vid. cap. 4. th. 11. Q. An eo casu credi-
tor cogi possit quartam, quintam, aut exiguam partem sortis acci-
pere, an verò debitor, si velit solutionem dividere, teneatur omnino
dimidiam partem creditori sive emptori præstare? In hac quæstione
multum interesse putat D. Lauterbach. dissert. d. resignation. sortis th.
40. an ab initio convenerit integrum esse debitori, in quacunque
parte velit redimere censum, daß dem Gult Verkaufern frey stehen
solle / so viel Er an dem Capital ablösen wolle / solches zu thun; An verò
hoc actum sit inter contrahentes, den Gult Verkaufern erlaubt seyn
solle / das Capital gar oder zum Theil abzulösen. Priori casu stan-
dum

dum esse pactioni, tenerique emptorem five creditorem exiguam quoque partem s. oblatam accipere: quod enim per partes census redimi non potest, sed simul, illud est in favorem creditoris five emptoris introductum. Jam verò quilibet favori pro se introducto renunciare potest, per *l. pen. C. d. pact.* Posteriori casu, probabiliorem videri illorum sententiam, quod debitor dimidiam fortis persolvere, nec minorem partem possit compelli creditor accipere. Hoc enim inter partes tantum conveniendum est, ut censum, vel in totum, vel pro parte redimere liceat: Partis autem appellatione in dubio venit dimidia pars *arg. l. 45. ff. d. usufr. l. 164. §. 1. d. V. S.*

Th. V. Quando locus solutionis expressus non est, idem præstitutus videtur, in quo contractus fuit celebratus *l. 1. & ibi Costal. & l. 4. ff. de eo, quod cert. loc.* Ummius *diff. 4. d. processib. n. 5.* Si verò de loco convenerint, conventioni standum est. Quid, plura loca sint in instrumento obligationis inserta, distinguendum est, an copulativè, an verò alternativè: Illic in utroque loco potest fieri solutio pro dimidia parte *arg. l. 2. §. 4. ff. d. eo quod cert. loc.* Henr. Zoef. *ad eund. tit. ff. d. eo, quod cert. loc. n. 9.* copulæ enim virtus est distribuere in partes Brunn. *ad l. 2. ff. d. l.* Si alternativè, tunc electionem regulariter habet venditor, quo in loco solvere velit *arg. l. 2. §. 3. ff. eod.* namque in alternativis electio est debitoris *l. plerumque ff. d. pact. dot.*

Th. VI. Si particulariter statisque temporibus facta solutio allegatur, non sufficit debitorem solutionem allegare, sed eam etiam plenè probare convenit *l. 1. ubi Cynus, Salycet. C. d. probat.* Probata verò solutione quantitas juramento debitoris est definienda D. Tabor. *in relat. Argentorat. 48. n. 8.* Tunc verò ad hujusmodi juramenti suffragium recurrendum est, cum aliæ legitimæ probationes deesse noscuntur, textus est *in l. 3. ibi: impia probationum C. d. reb. credit.*

TANTUM!

Corollarium.

Utrum is, qui alteram vocat leporem, possit actione injuriarum conveniri? Vid. Dionys. Gothofred. *ad l. 9. pr. ff. d. injuriis. add. Schuppius d. opinione.*

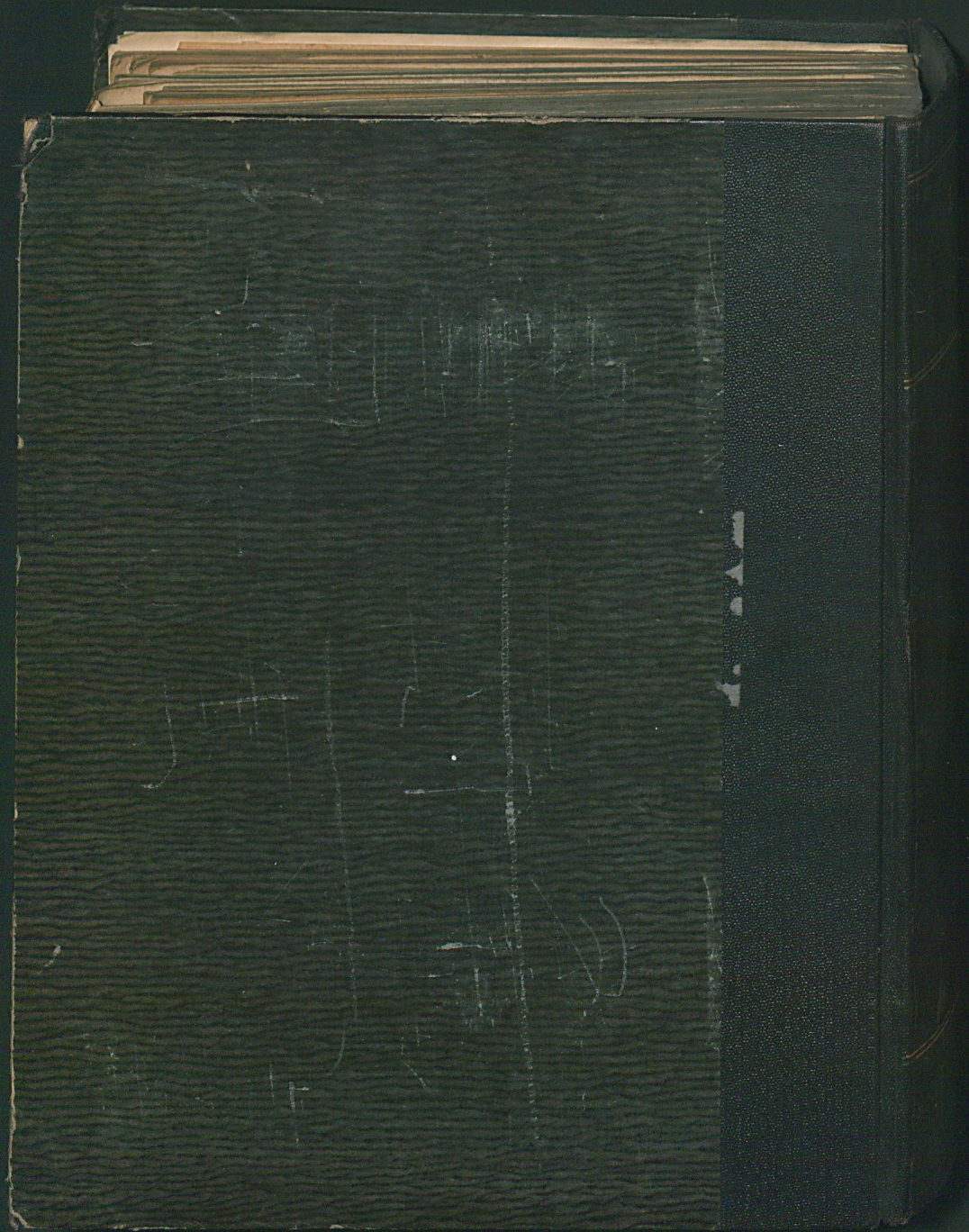
* * *

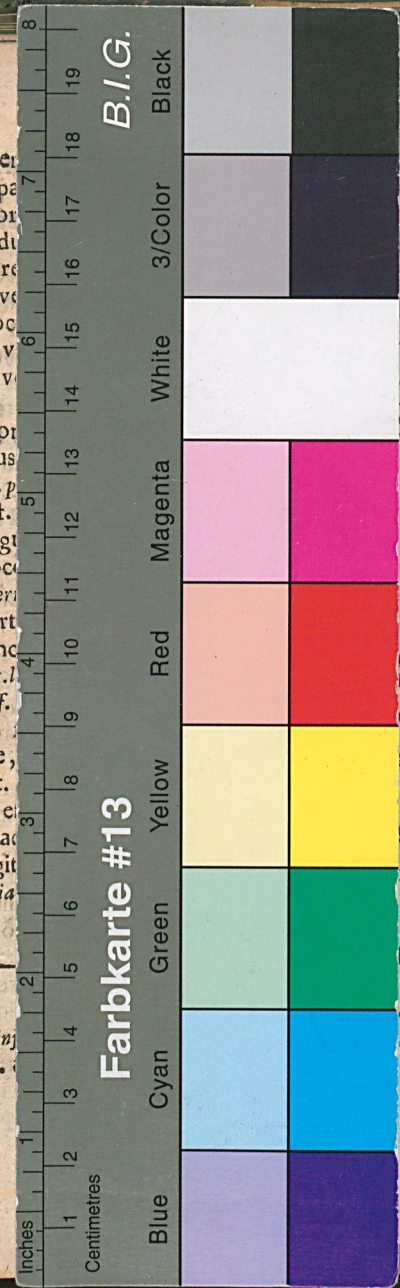
Jena, Diss., 1681

(X 2403652)

VDT

G. 20. num. 25. O. 29.
1681, 17te
24

DISSERTATIO
DE
CUNIA
S TEMPORIBUS
SOLVENDA,

Don
ag = Seiten /
Quam
PRÆSIDE
O MÜLLERO,

mandect. Prof. Ord. Scabinat.
ac Facult. Jurid. Assessore,
in
ditorio Jctorum.
ublicè ventilandam proponit
UEL HENRICUS Hase/
autenburgo - Osterlandus.
ad d. Junii 1681.

E, Literis EHRICHIANIS.

